

HandläggareRebecka Doverhem Eriksson
Telefon: 08-50832275**Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)**

Remiss från kommunstyrelsen, KS 2026/366

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat slutbetänkandet "Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)" till utbildningsnämnden för yttrande. Utbildningsförvaltningen lämnar synpunkter på remissen i form av ett kontorsutlåtande då remisstiden inte medger behandling av utbildningsnämnden.

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå åtgärder i syfte att stärka barnrättsperspektivet vid vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Av betänkandet framgår att utredningen bland annat haft i uppdrag att lämna förslag för att stärka skyddet och öka rättssäkerheten i samband med umgängessituationer och vid vårdens upphörande. Betänkandet lyfter fram att en socialnämnd har behov av tydliga regelverk som underlättar likvärdiga bedömningar och där principen om barnets bästa får genomslag. Dagens regelverk ger en socialnämnd möjlighet att hämta in information om barnet eller den unga under den tid det pågår en utredning om ett barns behov av skydd eller stöd enligt LVU. Det är dock oklart huruvida en socialnämnd har rätt att efterfråga information från andra myndigheter och yrkesverksamma vid ett beslut om umgänge eller vid vårdens upphörande. Utredningen föreslår därför bland annat att regelverket ska förtydligas och att en socialnämnd ska kunna hämta in information under hela den tid som barnet eller den unga är omhändertagen enligt LVU.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till att en socialnämnd får utökade möjligheter till information för att genomföra och följa vården för barn och unga som har omhändertagits med stöd av LVU. Enligt förvaltningens bedömning kommer förslaget inte att påverka skolornas uppdrag i någon större omfattning.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat slutbetänkandet "Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)" till utbildningsnämnden för yttrande. Utbildningsförvaltningen lämnar synpunkter på remissen i form av ett kontorsutlåtande, då remisstiden inte medger behandling av utbildningsnämnden.

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå åtgärder i syfte att stärka barnrättsperspektivet vid vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Utredningen har bland annat haft i uppdrag att se över och lämna förslag för att stärka skyddet och rättssäkerheten i samband med umgängessituationer och vårdens upphörande, att se över förbättringar av möjligheterna att besluta om och verkställa omhändertaganden samt att se över behovet av ökad sakkunskap i ärenden och mål enligt LVU.

Utredningen lyfter fram att en grundläggande förutsättning för att kunna göra säkra bedömningar i fråga om umgänge och vårdens upphörande är att det finns tydliga regelverk som underlättar likvärdiga bedömningar och där principen om barnets bästa får genomslag. Lagstiftning som utgör både skydds- och tvångslagstiftning för barn och unga måste uppfylla mycket högt ställda krav på tydlighet och förutsägbarhet. Vidare framhålls vikten av att barn ska ha en reell möjlighet att komma till tals och utkräva sina rättigheter.

Av betänkandet framgår att en socialnämnd ofta har behov av att under tiden för ett omhändertagande enligt LVU kunna hämta in uppgifter från externa aktörer. Detta för att få ett bättre underlag för bedömningar om bland annat umgänge och vårdens upphörande. Enligt dagens regelverk har myndigheter, anställda och yrkessamma, som har en skyldighet att anmäla oro för ett barn, en uppgiftsskyldighet gentemot socialnämnden under en utredning om ett barns behov av skydd eller stöd. Skyldigheten att bistå en socialnämnd med uppgifter gäller så länge det finns en pågående utredning. Det föreligger således ingen rätt för en socialnämnd att hämta in uppgifter under hela den tid ett barn är omhändertaget för vård enligt LVU.

Inför ett beslut om umgängesbegränsning och vid vårdens upphörande ska det alltid inledas en utredning. Betänkandet lyfter dock att det med dagens regelverk är oklart om en sådan utredning ska betraktas som en utredning om ett barns behov av skydd eller stöd och därmed ge en socialnämnd rätt att hämta in uppgifter. Enligt betänkandet leder detta till att en socialnämnd vid utformningen av bland annat ett umgänge saknar möjlighet att

hämta in relevanta uppgifter som kan behövas för att följa vården och utforma ett för barnet tryggt och säkert umgänge.

Utredningen anser att det behövs förbättrade möjligheter för en socialnämnd att hämta in uppgifter även då det inte pågår en utredning. Utredningen föreslår bland annat att myndigheter, anställda och yrkesverksamma som är skyldiga att anmäla oro för ett barn också ska vara skyldiga att lämna en socialnämnd de uppgifter som behövs för att genomföra och följa vården för barn och unga som har omhändertagits med stöd av LVU. Vidare lyfter utredningen att förslaget inte innebär att samtliga uppgifter om ett barn eller en ung person omfattas. I dessa fall är det viktigt att en socialnämnd är tydlig i sin begäran vilka uppgifter som efterfrågas och vilken information som skulle kunna vara av betydelse i det enskilda fallet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen samt avdelningen för stöd kring lärande och elevhälsa.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utbildningsförvaltningen konstaterar att merparten av de förslag som presenteras i betänkandet rör socialnämndens ansvarsområde. Förvaltningen kommer därför i aktuellt kontorsutlåtande enbart att lämna synpunkter på de förslag som berör skolan.

Statistik från Socialstyrelsen visar att över 26 000 barn och unga fick någon form av heldygnsvård i Sverige under år 2024. Att bli omhändertagen med stöd av LVU är en mycket ingripande åtgärd och har en stor påverkan på både barnet och dennes familj. Det åligger därför samhället ett stort ansvar att dessa barn och unga får en rättssäker bedömning när frågor enligt LVU aktualiseras samt att deras behov blir tillgodosedda i största möjliga utsträckning.

Utredningen föreslår bland annat att det ska vara möjligt för en socialnämnd att hämta in uppgifter som rör barn och unga under hela den tid denne får vård enligt LVU. Förvaltningen välkomnar förslag som har till syfte att stärka barn och ungas rättigheter samt säkerställa deras rätt till trygghet och säkerhet. Enligt förvaltningens mening är det av största vikt att en socialnämnd har förutsättningar att kunna göra rättssäkra bedömningar som försäkrar barn och unga en trygg och säker miljö, oavsett vilka frågor enligt LVU som aktualiseras.

Utbildningsförvaltningen delar även utredningens bild av att det i många fall behövs kompletterande sakkunskap från andra

professioner för att kunna göra välgrundade bedömningar som utgår från barnets bästa. Förvaltningen ser det som positivt att en socialnämnd får utökade möjligheter till information för att genomföra och följa vården för barn och unga som har omhändertagits med stöd av LVU. Förvaltningen kan vidare konstatera att förslaget i betänkandet innebär en uppgiftsskyldighet för skolorna gentemot en socialnämnd. Oaktat detta bedömer förvaltningen att förslaget inte kommer att påverka skolorna i deras arbete och uppdrag i någon större omfattning. Enligt förvaltningen kommer den nya bestämmelsen inte att medföra något merarbete som kan anses betungande för skolorna. En bestämmelse enligt föreslagen lydelse skulle i stället ge skolorna en större möjlighet att vara delaktiga i ärenden som rör barn och ungas behov av trygghet och säkerhet. Det i sin tur leder till att en socialnämnd ges bättre förutsättningar att fatta rättssäkra och välgrundade beslut.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är ett svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter, samt jämställdheten. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Per Törnvall
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Bilagor

Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Per Törnvall, Utbildningsdirektör	2026-05-18